

Univerzitet Crne Gore
Filološki fakultet

VIJEĆU FILOLOŠKOG FAKULTETA

Odlukom Vijeća Filološkog fakulteta br. 01-497/1 od 23. 03. 2023. godine imenovane smo za članice Komisije za ocjenu master rada pod naslovom *Semantička analiza primjera jezičke manipulacije u medijskim sadržajima iz oblasti politike* kandidatkinje Lejle Burazerović, Studijski program Engleski jezik i književnost. Nakon analize master rada, Vijeću podnosimo

IZVJEŠTAJ O OCJENI MASTER RADA

Master rad pod naslovom *Semantička analiza primjera jezičke manipulacije u medijskim sadržajima iz oblasti politike* kandidatkinje Lejle Burazerović napisan je na 62 stranice i sadrži sve elemente predviđene Pravilima studiranja na master studijama Univerziteta Crne Gore: apstrakt na crnogorskom i engleskom jeziku, izjavu o akademskoj čestitosti i sadržaj u uvodnom dijelu rada, nakon čega slijede odjeljci naslovljeni Uvod, Pregled prethodnih istraživanja, Jezik u službi manipulacije, Analiza korpusa, Diskusija rezultata iz ugla hipoteza, Osvrt na cilj rada, Zaključak i Literatura.

Predmet master rada je semantička analiza primjera jezičke manipulacije u medijskim sadržajima vezanim za politiku. Pod manipulacijom kandidatkinja podrazumijeva specifičnu upotrebu jezičkih sredstava kojima se pokušava ostvariti neki skriveni cilj i uticati na primaoca poruke. Semantička analiza je sprovedena na nivou mikrostrukture, tj. na leksičkom i sintaksičkom nivou. Kandidatkinja ističe da je tema aktuelna zato što je manipulativna upotreba jezika u političkom diskursu sve češća i sve teže uočljiva budući da se primjenjuju sve suptilnije tehnike. Obični građani, kao primaoci medijskih sadržaja, svakodnevno su izloženi jezičkoj manipulaciji zato što se značajan dio sadržaja većine medija tiče politike. Jedan od značajnih ciljeva rada, ističe kandidatkinja, jeste podizanje svijesti o jezičkim manipulativnim tehnikama u javnosti zato što je to neophodan korak kako bi građani prepoznali, razumjeli i izbjegli manipulaciju.

Analizirani primjeri takve upotrebe jezika izdvojeni su iz korpusa na engleskom i CSBH jeziku. Korpus na CSBH sastoji se od primjera preuzetih sa domaćih elektronskih portala: „Vijesti“, „Gradski Portal“, „CdM“, „RTV Budva“, „Portal Analitika“ i „RTCG“, dok engleski korpus uključuje primjere sa elektronskih portala: „Politico“, „CNN“, „The Guardian“, „The New York Times“, „NBCNews“, „Reuters“ i „Rev“, sve u toku 2022. i 2023. godine. Smatramo da je ovo dobar izbor izvora za oba korpusa zato što se radi o elektronskim portalima koji su izuzetno dobro posjećeni i, čini se, relevantni za medijsku zajednicu budući da se na navedene izvore često poziva u drugim medijima na domaćoj i međunarodnoj sceni.

Istraživanje polazi od sljedećih hipoteza: (1) Manipulativna upotreba jezika u političkim medijskim sadržajima prisutna je u medijima i na engleskom i na CSBH jeziku i (2) U domaćim i stranim primjerima manipulativne upotrebe jezika nailazimo na slične obrasce, odnosno primjećujemo upotrebu istih ili sličnih jezičkih sredstava i tehnika sa istim ili sličnim namjerama i ciljevima.

Kandidatkinja u drugom poglavlju rada pruža dobar pregled literature. Akcenat je na pojmu jezičke manipulacije, a objašnjava i influentnu i instrumentalnu moć jezika i daje osvrt na politički i medijski diskurs. Najznačajniji dio ovog poglavlja jeste opis manipulativnih

strategija u političkom govoru na osnovu dosadašnjih istraživanja, koji kasnije koristi u analizi primjera iz oba korpusa. Izdvaja tehnike na koje upućuje autor Ismail, koji prepoznaje tri nivoa manipulacije značenjem. Kandidatkinja detaljno obrađuje literaturu koja ispituje vezu između kulture i tehnika manipulacije. Opšti je zaključak da su persuazivne tehnike jezičke upotrebe (metafora, poređenje, aluzija, anafora, ponavljanje, poseban način korišćenja zamjenica itd) univerzalne tehnike koje se prepoznaju u govoru političara iz različitih dijelova svijeta. Radovi Shigapove, Abrahamiana, Baloguna i Kakisine bave se govorima američkog predsjednika Donalda Trampa u kojima prepoznaju tehniku poigravanja emocijama konzumenata posebnim odabirom leksičkih jedinica (jedinica koje pobuđuju osjećanje patriotizma i ponosa) i upotrebom razgovornog stila (da se pokaže da je govornik samo običan čovjek, kao i svaki drugi američki građanin kome se obraća). Autorka Lafiandra posebno istražuje upotrebu metafora u Trampovim govorima o imigraciji. Kandidatkinja je dobro istražila i radove autora našeg regiona koji su se bavili medijskom scenom regiona, ali i medijima, odnosno političkim govorom političara širom svijeta. Međutim, kako ističe, veoma je mali broj radova koji se bave analizom političkih poruka političara sa našeg govornog područja, pogotovo onih političara koji djeluju na prostoru Crne Gore. Stoga je jedan od ciljeva rada da se nalazi prethodnih istraživanja provjere i dopune primjerima političkih obraćanja i izbornih slogana iz Crne Gore, da se uporede sa primjerima na engleskom korpusu i da se na osnovu toga izvedu opšti zaključci.

Pažnja je u ovom radu usmjerena na primjere direktnog obraćanja pošiljaoca poruke, na političke govore i izjave, kao i na slogane i programe tokom kampanja zato što su to primjeri gdje politički subjekt direktno oblikuje svoju poruku koja odražava političko mišljenje ili stav.

Pododjeljak naslovljen Mediji i politički diskurs: dvije strane jedne medalje, kandidatkinja koristi da bliže analizira međuzavisnost medija i politike i pitanje uloge medija u demokratskom procesu. Pitanje je da li su mediji samo prenosioci ili i kreatori medijskih poruka sa političkim sadržajem. Među obrađivanim autorima, ističu se mišljenja Barnera, Pešića, Strömberga, Bobana i Vrbata, Valkovića i dr.

Treće poglavlje sadrži analizu primjera na CSBH i engleskom jeziku. Ilustrovane su sljedeće tehnike manipulacije: polarizacija, poigravanje emocijama konzumenata, pravilo broja tri, kontrastiranje, odabir leksema sa naglašeno pozitivnom odnosno negativnom konotacijom, metafora, korišćenje razgovornog stila, izbjegavanje pominjanja pozitivnog učinka političkih oponenta, hiperbola, selektivna upotreba informacija kako bi se preusmjerila pažnja, specifična upotreba ličnih zamjenica kako bi se istakla bliskost sa konzumentima, korišćenje pojmova koji izazivaju snažnu emociju kod konzumenata kako bi se istakla bliskost (*dom, djeca i sl*).

Tehnike prepoznate u engleskom korpusu su: polaziracija u kombinaciji sa poigravanjem emocijama konzumenata, kontrastiranje, upotreba leksema sa naglašeno negativnom konotacijom kako bi se naružio politički protivnik, upotreba leksema snažnog afektivnog značenja (*great, nation, great again i sl*), specifična upotreba zamjenica radi snažnijeg identifikovanja sa konzumentima (*Ja sam vaš glas*), upotreba leksema snažnog afektivnog značenja u svrhe ubjeđivanja (*powerful, great, proud, safe, secure, glorious, i sl*), metafora (bitka za dušu Amerike), kontrastiranje (leksema *pomoć* nasuprot leksemi *prijetnja*), aluzija, hiperbola i sl.

U poglavlju Diskusija rezultata iz ugla hipoteza, kandidatkinja sumira nalaze analize dva korpusa. Naime, najčešće tehnike u oba korpusa su polarizacija i poigravanje emocijama. Na retoričkom nivou, može se zaključiti da se najčešće koriste antiteza, metafora i hiperbola, pronađene u oba korpusa. Pored toga, uočen je i oblik ne tako direktne polarizacije, postignut

korišćenjem retoričkih pitanja. Može se zaključiti da je polarizacija najučestalija u političkim govorima i ostalim političkim obraćanjima, dok je tehnika poigravanja emocijama najučestalija u političkim sloganima, iz razloga što ostavlja najsnažniji utisak na auditorijum. Kada je u pitanju tehnika poigravanja emocijama, najčešće jezičko sredstvo korišćeno u tu svrhu su lekseme sa snažnim afektivnim nabojem, pored kojih su prisutne i lekseme pomoću kojih se izaziva osjećaj straha ili panike. Česta je i tehnika uskraćivanja znanja i kontrole informacija u oba korpusa.

Analiza potvrđuje obje hipoteze, a to je da je manipulativna upotreba svojstvena političkom govoru na oba jezika i da se u oba jezika koriste iste manipulativne tehnike. Ističemo i to da je kandidatkinja do navedenih rezultata došla primjenom niza tehnika od kojih su najzastupljenija deskriptivna i eksplikativna analiza, a zatim komparativna analiza u svrhe poređenja nalaza u dva jezika.

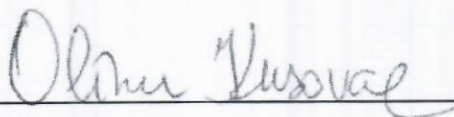
U svim elementima ovog rada, kandidatkinja je pokazala da ozbiljno i temeljno pristupa zadatku. To se vidi prvo po izboru široke literature koju temeljno obrađuje i kasnije, po vještinama koje primjenjuje u semantičkoj analizi i preglednom i jasnom prezentovanju i obrazlaganju rezultata. Rad jeste donio novu vrijednost time što je dodatno osvijetlio politički govor crnogorske političke scene i uporedio ga sa političkim govorom na engleskom jeziku u pogledu manipulativne upotrebe jezika.

Imajući u vidu sve navedeno, komisija predlaže Vijeću Filološkog fakulteta da izvještaj prihvati i odobri odbranu master rada kandidatkinje Lejle Burezerović.

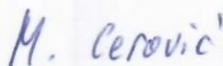
Nikšić, 12. 03. 2024.

KOMISIJA

Prof. dr Olivera Kusovac, članica

Prof. dr Marijana Cerović, članica

Prof. dr Vesna Bulatović, mentorka

